

ת"פ 1667/06 - נידאל ג'בילי נגד מדינת ישראל - המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 1667-06 מדינת ישראל נ' ג'בילי
תיק חיצוני: 555/2005

מספר בקשה: 5

בפני כבוד השופטת מריה פיקוס בוגדאנוב
מבקש נידאל ג'בילי

נגד משיבים 1. מדינת ישראל - המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות

2. סיגא הוצאה לאור בע"מ
3. שלוחת תביעות חיפה

החלטה

השאלה הטעונה הכרעה בפניי היא, האם יש לפטור את המבקש מתשלום קרן הפיצוי בסך 10,000 ₪ שהושת עליו במסגרת גזר הדין שניתן בתאריך 25.3.07, לאחר שנפגעת העבירה (משיבה 2) הסכימה לוותר על הפיצוי.

הרקע לבקשה

בשנת 2006 הוגש כנגד המבקש כתב אישום המייחס לו ביצוע עבירה של מכירה והחזקה לצרכי מכירה של עותקים מפרים של ספר בניגוד לסעיף 10(ג)(ד) לפקודת זכויות היוצרים. במסגרת הסדר טיעון אליו הגיעו הצדדים, המבקש הודה בעובדות כתב האישום וסוכם כי יושתו על המבקש צו של"צ ללא הרשעה ככל שיתקבל תסקיר חיובי של קצין המבחן. בתאריך 25.3.07, לאחר שהתקבל התסקיר, בית המשפט החליט שלא להרשיע את המבקש, והשית עליו צו של"צ בנוסף הטיל עליו לשלם למשיבה 2 פיצוי בסך 10,000 ₪. יודגש, כי הפיצוי לא היה חלק מהסדר הטיעון ובית המשפט סבר כי בשילוב כל הנסיבות וכחלק מהעונש יש להשית פיצוי עבור נפגעת העבירה - משיבה 2.

גביית הפיצוי הועברה למרכז לגביית קנסות ואגרות (להלן: "המרכז לגביית קנסות או המרכז"), וקרן הפיצוי צבר ריבית פיגורים.

המבקש פנה בתאריך 29.7.20 לבית משפט השלום בבקשה להפחית או לבטל את ריבית הפיגורים, אך בהחלטתי מיום 29.7.20 הוריתי על מחיקת הבקשה, מאחר והמבקש לא צירף לבקשה את משיבה 2, שלטובתה נפסק הפיצוי, וגם לא צירף תצהיר, כנדרש בחוק.

בתאריך 30.7.20 הגיש המבקש בקשה נוספת מגובה בתצהיר והוסיף את משיבה 2 לבקשה. הבקשה הועברה לתגובה,

עמוד 1

ולאחר שהתקבלה תגובתה של משיבה 3, בתאריך 13.8.20 דחתה כב' השופטת א' קנטור את הבקשה.

בתאריך 26.10.20 הגיש המבקש בקשה להארכת מועד להגשת ערעור לבית המשפט המחוזי על החלטת כב' השופטת א' קנטור. בהחלטת כב' הנשיא ר' שפירא, נדחתה הבקשה אף ללא תגובת המשיבים והערעור נמחק.

המבקש הגיש בקשה נוספת בחודש נובמבר 2020 שכותרתה בקשת רשות ערעור, אשר הגיעה לטיפולו של כב' השופטת ר' באום, כמותב המטפל בערעורים על החלטות רשמי הוצל"פ ורשם המרכז לגביית קנסות.

ביום 2.11.20 ניתנה החלטה על ידי כב' השופטת באום לפיה מדובר בבקשה להפחתת חיובי ריבית שהושתו על המבקש בגין פיצוי לנפגע עבירה, אשר נתונה לסמכות בית המשפט ולא למרכז לגביית קנסות ואגרות. עוד נקבע, כי הבקשה נוסחה באופן לא ברור ומשנותבה אליה בטעות, יש לנתבה לשופט פלילי תורן.

משהונחה הבקשה בפניי, קבעתי בהחלטתי מיום 2.11.20 כי בקשה זוהי של המבקש נדחתה ע"י כב' השופטת קנטור וכך גם בקשת רשות הערעור, על כן לא ברור במסגרת איזה הליך מוגשת הבקשה, כאשר פעם נוספת המבקש לא צירף את משיבה 2 כמשיבה. לפיכך, הוריתי למבקש להגיש בקשה מתוקנת בה ינמק מכוח מה מוגשת הבקשה.

במקביל, המבקש הגיש למרכז לגביית קנסות בקשה לפריסת חוב התשלומים וביום 8.11.20 ניתנה במרכז החלטה זמנית לפיה על המבקש לשלם 12 תשלומים חודשיים שווים ורצופים בסך ₪ 1,000 החל מיום 8.12.20 ובתום התקופה לפנות בבקשה חדשה.

בתאריך 16.11.20 הגיש המבקש בקשה מתוקנת להפחתת תוספת הפיגורים, בה ציין כי משיבה 2 עברה הליך פירוק. בהחלטה מיום 18.11.20 הוריתי על מתן תגובה לבקשה וכן הוריתי על צירוף לשכת תביעות חיפה כמשיבה בתיק.

בהחלטתי מיום 17.12.20 דחיתי את הבקשה. בהחלטה קבעתי כי המבקש מיצה את זכויותיו בהליך, גם במסגרת ערכאת הערעור, ואין מקום להידרש לבקשה נוספת, במיוחד כשהמבקש לא הצביע על שינוי נסיבות. למעלה מן הנדרש, דנתי בבקשה לגופה, ודחיתי את טענת המבקש כי היה לכלול את הפיצוי במסגרת הליך הפש"ר היות ובפסיקה נקבע כי פיצוי שניתן במסגרת גזר דין דינו קנס וחוב זה אינו בר הפטר. עוד ציינתי בסיום ההחלטה, כי גם הפעם המבקש לא פעל לאתר את משיבה 2 לטובתה נפסק הפיצוי.

על החלטה זו הגיש המבקש ערעור לבית המשפט המחוזי (עפ"ג 21-01-23716) וחזר על בקשתו לפטור אותו מתשלום ריבית הפיגורים ולהעמיד את הפיצוי על גובה הקרן.

בתאריך 13.1.21 ניתנה החלטה ע"י כב' הנשיא ר' שפירא כי על המבקש להמציא אישור מסירה בדבר שליחת הודעת הערעור לנציג מוסמך של משיבה 2, בצירוף תצהיר, המבהיר למי נמסרה הודעת הערעור.

בתאריך 26.1.21 הגיש המבקש הודעה, לה צירף מכתב חתום על ידי כב' השופט בדימוס א' גורן המפרק והבעלים של משיבה 2, בו נכתב כי הוא מוותר על החוב. בהתאם לכך, עתר המבקש לביטול חוב הפיצוי והפסקת הליכי הגבייה על ידי המרכז לגביית קנסות.

בהחלטה מיום 11.3.21 קבע כב' הנשיא ר' שפירא, כי לאור העובדה שוויתור משיבה 2 על הפיצוי לא היה מונח בפני בית משפט קמא, יש מקום להחזיר את הסוגיה לדיון בבית משפט קמא אשר ידון בבקשת המבקש לביטול קרן הפיצוי,

וזאת לאור ויתורה של משיבה 2 ובעל החברה הנפגעת על הפיצוי.

לאור החלטת בית המשפט המחוזי קבעתי דיון, אך הצדדים הגישו הודעה מוסכמת וביקשו ליתן החלטה על סמך טיעונים בכתב בסוגיה, האם ניתן לפטור את המבקש מתשלום הפיצוי בסך 10,000 ₪.

טענות הצדדים

לטענת המבקש, יש לפטור אותו מתשלום הפיצוי המקורי בסך 10,000 ₪, נוכח העובדה כי משיבה 2 ויתרה על קבלת הפיצוי. לבקשה צורף מכתב שנערך ע"י כב' השופט בדימוס אורי גורן, שהיה הבעלים של משיבה 2 והוא שימש גם כמפרק החברה, בו ציין כי הוא מוותר על הפיצוי.

המבקש הוסיף וטען, כי במצב דברים בו נפגעת העבירה וויתרה על קבלת הפיצוי, היה על המרכז "להתיישר" עם עמדתה ולהסכים לבקשה לפטור את המבקש מתשלום. עוד נטען כי המרכז לגביית קנסות פועל ככלי אכיפתי ומקום בו נפגעת העבירה, שהיא הזכאית לכספי הפיצוי, מוותרת על קבלתו, אין עוד צורך באכיפתו של הפיצוי, מה גם שהמרכז שאליו מגיעים כספי הפיצוי לא נפגע בשום צורה.

המבקש הוסיף וטען, כי בנסיבות בהן למשיבה 2 ניתן צו חיסול ביום 2.6.19, המשמעות היא שנפגעת העבירה חדלה מלהתקיים ועל כן, גביית הפיצוי תוביל לכך שהכספים יישארו אצל המרכז לגביית קנסות והדבר יביא לעיוות דין ולחוסר צדק.

בכל הנוגע לסמכות בית המשפט לדון בבקשה, נטען, כי לא מדובר בביטול גזר הדין שניתן נגד המבקש, מאחר והמבקש נשא בעונשו בדרך של של"צ, אלא מדובר במתן הוראה למרכז לפיה אין עוד צורך לגבות את החוב. עוד נטען, כי לבית המשפט סמכות טבועה ליתן את הסעד המבוקש ולהורות על ביטול החוב לאור שינוי הנסיבות, שחל מאז גזר הדין ובשים לב לעמדת נפגעת העבירה. לחילופין, נטען, כי גם אם אין לבית המשפט סמכות מפורשת בחוק להורות על ביטול הפיצוי, בית המשפט יתבקש להשתמש בסמכותו הטבועה לצורך עשיית צדק.

המרכז התנגד לבקשה וטען כי הינו גוף אשר אוכף וגובה, בין היתר, החלטות שיפוטיות שניתנו לנפגעי עבירה בהתאם לסעיף 77 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "**חוק העונשין**"), כאשר המדינה נכנסת לנעליו של הנפגע בהליכי הגבייה לצורך גביית חוב הפיצוי.

עוד נטען, כי תכלית הפיצוי לנפגע העבירה היא תכלית משולבת, מחד לתת פיצוי אישי כספי לנפגע העבירה ומאידך, הפיצוי מהווה חלק מהעונש שהוטל על המבקש ויש בו משום נטילת אחריות על ידו, כמו גם הכרה של החברה בפגיעה שנגרמה לנפגעת העבירה.

על כן, טען המרכז, כי גם במקרה שנפגעת העבירה מוותרת על תשלום החוב אין לסגור את תיק הפיצוי ולהמשיך לגבותו כחלק מעונשו של החייב. עוד נטען, כי עמדה זו מתבססת על עמדת המשנה ליועמ"ש, לפיה נוכח תכליות הפיצוי יש לבצע תיקון לחוק שבמסגרתו תוקם קרן לכספי פיצוי של נפגעי עבירה, אשר בחרו לוותר על הפיצוי שהושת לטובתם, ושאחת לכמה שנים תינתן ההזדמנות בידם לחזור בהם ולקבל את הפיצוי.

באשר לטענה כי עקב פירוקה של המשיבה 2 הכסף יועבר למדינה, נטען כי הכסף אמור לעבור לבעלים היחידים של החברה, אחרי הרמת מסך (ראה תגובה מיום 16.12.20).

לעניין ביטול ריבית הפיגורים, בשל הסכמת נפגעת העבירה, השאיר המרכז לגביית קנסות את הבקשה בהקשר זה לשיקול דעת בית המשפט.

דין והכרעה

לאחר ששקלתי את טיעוני הצדדים, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה לביטול קרן הפיצוי להידחות, ודין הבקשה לביטול ריבית הפיגורים להתקבל, וזאת מן הנימוקים שיובאו להלן;

ביטול קרן הפיצוי:

כאמור, בגזר דינו של כב' השופט ח. שילוני, מיום 25.3.07, הושת על המבקש בנוסף לצו של"צ לשלם למשיבה 2 פיצוי בסך 10,000 ₪.

לטענת המבקש, לאור ויתורה של משיבה 2 על קבלת הפיצוי, יש להורות על הפסקת הליכי הגבייה. אמנם בקשת המבקש נוסחה כבקשה "לסגירת" הליכי הגביה במרכז, אך לטעמי, אין מדובר אלא בבקשה לשינוי גזר הדין בכל הנוגע לרכיב הפיצוי.

ככלל, לאחר שניתן גזר הדין מסתיים ההליך, בית המשפט קם מכיסאו ובזה מסיים את מלאכתו, ואין לבית המשפט סמכות לשנותו.

אילו היה מדובר בכל רכיב עונשי אחר, שאלת הסמכות של בית המשפט לא הייתה עולה כלל על הפרק, והיא רלוונטית לענייננו בעיקר משום שהפיצוי נושא אופי משולב, הן פלילי והן אזרחי (רע"פ 2976/01 **אסף נ' מדינת ישראל**, פ"ד נו(3)418, ע"פ 1076/15 **טווק נ' מדינת ישראל** (7.6.16)). הגם שהפיצוי נושא סממנים אזרחיים, לא ניתן להתעלם ממאפייניו הפליליים הברורים, כשהוא מהווה רכיב מרכיבי הענישה המוטלים על הנאשם לאחר שבית המשפט משכלל את כל מרכיבי הענישה.

יפים לעניין זה הדברים שנאמרו ע"י כב' השופטת ארבל בע"פ 8458/11 **שובל נ' מדינת ישראל** (11.9.13):

"... אמנם, כפי שנקבע לא אחת בפסיקת בית משפט זה, לעונש של פיצוי מאפיינים אזרחיים מובהקים . אולם, אין לדידי במאפיינים אלה כדי להפוך את הפיצוי שנפסק לטובת קורבן העבירה, מכוח סעיף 77 לחוק, לסעד אזרחי. על אף מאפייניו האזרחיים של הפיצוי, מדובר בכל זאת בעונש המוטל על הנידון בגין מעשה עבירה פלילי וכרכיב אחד מתוך ענישתו הכוללת. . . . חיזוק לכך ניתן למצוא הן במיקומו הגיאוגרפי של סעיף 77 המצוי בחוק העונשין, התשל"ז-1977, בפרק שכותרתו "דרכי ענישה" והן במגמה המתפתחת בעשורים האחרונים במשפט הפלילי להכיר בהגנה על נפגעי עבירה - בין היתר באמצעות פיצוי - כאחת מתכליותיו החשובות של הדין הפלילי. . . ."

אשר על כן, חרף מאפייניו האזרחיים של רכיב הפיצוי, הוא מהווה רכיב מרכיבי הענישה, ומשכך הוא חלק אינטגרלי מגזר הדין אשר לא ניתן לשנותו, אלא בהסמכה מפורשת בחוק, שאינה קיימת בענייננו (ראה תפ"ח (חי) 355-09-13

עלי בכרי נ' מדינת ישראל (6.9.17).

מספר חוקים הגדירו חריגים בהם בית המשפט, לאחר שקם מכיסאו, יכול לערוך שינוי בגזר הדין, כך לדוגמה ניתן לתקן פסק דין בהסכמת הצדדים לפי סעיף 81(ב) לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), תשמ"ד - 1984. כמו כן בית המשפט רשאי להורות על הפסקת עבודות שירות ועל נשיאת עונש אחר במקומו (סעיף 51(א1) ו-2(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977). בית המשפט רשאי לקבוע עונש אחר אם נאשם אינו עומד במבחן שהוטל עליו (סעיף 16 לפקודת המבחן [נוסח חדש], תשכ"ט-1969).

בנוסף, קיימות הוראות המקנות לבית המשפט ולמרכז לגביית קנסות סמכויות שונות בכל הקשור לביטול או הפחתת ריבית הפיגורים שנצברו על קרן הקנס או הפיצויים וכן בנוגע לדחיית ופריסת הקנס או הפיצויים. יודגש, כי הסמכות להפחית או לבטל ריבית פיגורים בנוגע לפיצוי נתונה לסמכותו של בית המשפט בלבד ("סעיף 5 ג' לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, תשנ"ה - 1995; סעיפים 69 + 77(ג) לחוק העונשין; רע"א 8994/11 חליל נ' מ"י (29.4.12)).

יחד עם זאת, הוראות החוק לעיל, **אין מקנות סמכות לפטור מעצם תשלום חוב של קנס או של פיצויים** (תפח (ח"י) 355-09-13 **עלי בכרי נ' מדינת ישראל** (6.9.17)).

פסק הדין של כב' השופט ח. שילוני, במסגרתו נגזר על המבקש, בין השאר תשלום פיצוי, הפך לחלוט בשנת 2007, לאחר שלא הוגש עליו ערעור, ואין בויתור מצד נפגעת העבירה בחלוף 14 שנים, כדי להסמיק את בית המשפט לשנות רכיב מרכיבי גזר הדין שניתן.

בית המשפט הגוזר דינו של נאשם מאזן בין רכיבי הענישה השונים, כאשר הפיצוי מהווה רכיב עונשי אחד מתוך ענישתו הכוללת.

במקרה שבפניי, כב' השופט ח. שילוני, תוך חריגה מהסדר טיעון אליו הגיעו הצדדים, מצא להטיל על המבקש בנוסף לצו של"צ גם פיצוי לטובת משיבה 2, לאחר שכיבד את הסכמת הצדדים שלא להרשיע את המבקש, וזאת על מנת לאזן בין כלל רכיבי הענישה, כפי שעולה מעיון בגזר הדין.

משכך, ברור כי הפיצוי ניתן לאחר שבית המשפט איזן בין כל רכיבי הענישה והעובדה כי המבקש לא הורשע.

משקבעתי כי הפיצוי מהווה רכיב מרכיבי הענישה, ולאחר שפסק הדין הפך לחלוט, אין לבית משפט זה סמכות לשנות את גזר הדין, אלא בהתאם להסמכה המפורשת בחוק, שכאמור אינה מתקיימת בעניינו.

אשר על כן, על המבקש לקיים את גזר הדין, על כל רכיביו, ובכלל זה תשלום הפיצוי, וזאת חרף ויתורה של משיבה 2 על תשלום הפיצוי.

יודגש כי נוכח עמדת המרכז, כי כספי הפיצוי אמורים לעבור לבעלים היחידים של משיבה 2, לאחר שהתפרקה, לא מצאתי

ממש בטענה כי הפיצוי יעבור לקופת המדינה.

אשר על כן הבקשה לפטור מתשלום קרן הפיצוי נדחית.

בקשה לפטור מריבית הפיגורים:

בשים לב להסכמת כל הנוגעים בעניין אני פוטרת את המבקש מתשלום ריבית הפיגורים שנצברה על סכום קרן הפיצוי.

המזכירות תמציא את ההחלטה לצדדים

ניתנה היום, ח' סיוון תשפ"א, 19 מאי 2021, בהעדר הצדדים.